

מדור הדעות של גלובס שואף להביא מגוון קולות המייצגים את קשת הכלכלה והחברה הישראלית על מנת להופיע במדור נלקחים בחשבון בין היתר, מידת הרלוונטיות של הטור, ייחודיות הטיעון וכן הנכונות להציג פתרונות ולא רק בעיות. מעוניינים לפרסם במדור? אנא שלחו טקסט באורך כ-450 מילה לכתובת המייל deot@globes.co.il ואנו נשיב בהקדם

הרפורמה המשפטית

ישראל עלולה לצנוח במדד האושר בעקבות המהפכה המשפטית

לאחר שהגענו למקום הרביעי במדד, המהלכים האחרונים יפגעו בכך • זאת לא תחושת בטן, המחקר מלמד על קשר חיובי וחזק בין דמוקרטיה לאושר

סף, מאז החלה המהפכה המשפטית הפכה החברה הישראלית למפולגת ומסוכסכת יותר, כשהמתחים חוצים משפחות וחברויות. בעקבות כך עלולה להיפגע הרשת החברתית של תושבי המדינה, ונכונותם להיות נדיבים כלפי הזולת. מחקר כלכלי מקיף מלמד על קשר חיובי וחזק בין דמוקרטיה לאושר. לא בכדי התושבים המאושרים ביותר מתגוררים במדינות בהן הדמוקרטיה חזקה, ואילו התושבים האומללים ביותר מתגוררים במדינות בהן יש משטרים סמכותניים.

סכנה ברורה

ישראלים מרבים להתלונן על כך שישראל היא מקום שקשה לחיות בו, אך למרות הקיטורים הם נהנים ככלל מרמה גבוהה של אושר אישי. המהפכה המשפטית מעמידה אושר זה בסכנה. לא בכדי ישראלים רבים יוצאים לרחובות, לא רק כדי להגן על הדמוקרטיה אלא גם על אושרם ורווחתם.

ישראלים מרבים להתלונן על כך שישראל היא מקום שקשה לחיות בו, אך למרות הקיטורים הם נהנים ככלל מרמה גבוהה של אושר אישי. כל זה עומד כעת בסכנה ברורה

לפגוע בעושרם של תושבי ישראל. רופאים ואנשי בריאות הנפש טוענים שהמהפכה המשפטית תביא לפגיעה בבריאות הפיזית והנפשית של התושבים. הפגיעה בעצמאות מערכת המשפט תחליש את ההגנה על זכויות פרט, ותפגע בתחום שת החופש של ישראלים לנהל את חייהם כראות עיניהם, ובמקביל צפויה עלייה ברמת השחיתות עקב פגיעה ביכולתה של מערכת המשפט לבקר את הרשות המבצעת, ומינויים לא ראויים בשירות הציבורי. בנוי

על כלכלת ישראל ובטחונה, כפי שמוהירים כלכלנים ובכירים לשעבר במערכת הביטחון, אלא גם על אושרם של ישראלים. כדי לראות מדוע, כדאי לשים לב שדוח האושר איננו מסתפק רק במדידת רמת האושר הממוצעת בכל מדינה, אלא גם מראה שכשלושה רבעים מההבדלים ברמות האושר בין המדינות מוסברים על ידי שני גורמים. שניים מהם צפויים: עושר, שנמדד במונחי תוצר מקומי גולמי לנפש, ובריאות, ש נמדדת במונחי תוחלת חיים. ארבע עת הגורמים האחרים קשורים לעושר ובריאותו של המרקם החברתי במדינה, וכוללים את קיומה של רשת חברתית, תחושת חופש, נדיבות כלפי הזולת, ורמת שחיתות נמוכה.

פגיעה מחשית

התממשות של המהפכה המשפטית צפויה לפגוע בכל אחד מהגורמים העיקריים המשפיעים על האושר. הפגיעה הקשה בכלכלתה שאותה חווים הכלכלנים, צפויה

נה. העניין שכלכלנים מגלים באושר ברור: ההנחה הקלאסית היא שפרטים מעוניינים למקסם את אושרם (מה שכלכלנים מכנים תועלת), וההנחה, הנאיבית משהו, היא שמטרתה של הממשלה היא לאפשר לפרטים להשיג מטרה זו.

לפי הסקר, המדינות שבהן התושבים הם המאושרים ביותר הן פינלנד, דנמרק, ואיסלנד. ישראל נמצאת מיד אחריהן במקום הרביעי, ומתחתיה הולנד, שבדיה, נורבגיה, שווייץ, לוקסמבורג, וניו זילנד. המדינות שבהן התושבים הכי פחות מאושרים הן אפגניסטן, לבנון, ואחריהן שורה של מדינות באפריקה: סיארה לאון, זימבבואה, קונגו, בוטסואנה, מלוואי, איי קומורו, טנזניה, זמביה, ומדגסקר. ישראל אגב לא רק במקום הרביעי עי ברמת האושר הממוצעת, אלא גם במקום השביעי מבין כל המדינות מבחינת השוויון ברמת האושר. במילים אחרות, ישראלים מאושרים באופן יחסי, ואין הבדלים גדולים ביניהם מבחינה זו. אלא שמהפכה המשפטית המתחוללת בימים אלה מאיימת לא רק

פרופ' יוסי שפיגל

פרופ' לכלכלה מאוני' תל אביב ונשיא האגודה הישראלית לכלכלה

כמדוי שנה, פורסם גם השנה ב-20 במרץ, שהוא יום האושר הבינלאומי, דוח האושר העולמי. הדוח נכתב על ידי קבוצת חוקרים ובראשם כלכלנים מקנדה, ארה"ב, ואנגליה, והוא מתבסס על נתוני סקר שנערך ב-137 מדינות ע"י חברת הסקרים גאלופ. במסגרת הסקר התבקשו כ-1,000 תושבים מכל מדינה להעריך את איכות חייהם בסולם של 0 עד 10, כשמספר גבוה יותר מצייין חיים טובים יותר. בהתאם לתשובות, יוצרת גאלופ לכל מדינה ציון בין 0 ל-10, שמשקף את רמת האושר הממוצעת של תושבי המדינה

המשבר הכלכלי

סכנת חדלות הפירעון: על הרשויות להשתמש בחוק כדי לתת מזון

גל ההתייקרויות, במקביל לעלייה בשיעורי הריבית והתייקרות המשכנתאות הביאו להתגברות הסיכון לכניסת רבים למצב של חדלות פירעון

היא שבשנת 2022 נפתחו כ-25,000 תיקי חדלות פירעון של יחידים ועסקים קטנים שהיקף חובותיהם הכולל הוא כ-25-20 מיליארד שקלים. ולפי ההערכות בשנת 2023 תמשיך המגמה של עלייה בפתיחת תיקי חדלות פירעון בכ-5% עד 10% לעומת 2022.

הסיכון מתגבר

גל ההתייקרויות הצרכניות שפוקד את המשק במקביל לעלייה החדה בשיעורי הריבית שגורמת להתייקרות המשכנתאות וההלוואות, שהן הוצאות שוטפות של מרבית משקי הבית, מגבירות את הסיכון להגעת עוד אלפי יחידים ועסקים קטנים למצב של חדלות פירעון תזרימית. החוק החדש יכול, וצריך, להביא לשיקום כלכלי של רבים מאלה, אשר איתרע גורלם ונקלעו, לעיתים בעל כורחם, למצב של חדלות פירעון ולאפשר להם לשוב למערכת הכלכלית כגורם מתפקד יצרני ואחראי. צריך רק שהגורמים המוסמכים ידעו לעשות בחוק שימוש נכון.

כי אם במתן כלים מתאימים, שיסייעו לו לשוב לחברה הנורמטיבית כשהוא מצויד ביכולות ותובנות, אשר יאפשרו לו שלא לסור לדרכו שהביאה אותו לבית הסוהר.

כך גם בהליכי חדלות הפירעון, החברה הבינה והפנימה, שלפחות חות ביחס לחלק מהיחידים, שנקלעים עים להליכים אלה - יש חשיבות רבה ומשמעותית, מעבר להליך חדלות הפירעון עצמו - לעסוק בחינוכו ולימודו של היחיד התנהלות כלכלית אחראית מהי, כדי למנוע רצידיביזם של כלכלי, ובכך להגביר את סיכויו של היחיד לחזור למערכת הכלכלית כגורם מתפקד, יצרני ואחראי.

במסגרת החוק ניתנו כלים לעניין זה, בין היתר היכולת לחייב את היחיד לבצע קורס התנהלות כלכלית אחראית, שתקנה לו, כאמור, כלים ויכולות שיאפשרו לו לכלכל את חייו הכלכליים באופן וצורה שיאפשרו התנהלות כלכלית אחראית, נבונה, נטולת סיכונים מיותרים ובעיקר קר התנהלות צרכנית ומשפחתית כזו שתאפשר חיים כלכליים נטולי גירעונות ומינופים מיותרים. ההערכה

בהליכי חדלות הפירעון, החברה הבינה שלפחות ביחס לחלק מהיחידים שנקלעים להליכים אלה יש חשיבות רבה לעסוק בחינוכם ולימודם התנהלות כלכלית אחראית מהי

להצביע עניינו בשמו של החוק. חלק משם החוק הוקדש לנושא ה"שיקום הכלכלי" של החייב ("יחיד") - נושא שלא מצאנו התייחסות אליו בפקודת פשיטת הרגל.

עניין שיקומו של היחיד והניסיון להחזירו לחברה, לאחר הליך חדלות הפירעון, משול לניסיונות השיקום, שמבוצעים במסגרת הליכי כים פלייליים. החברה מבינה ומפנימה, שחלק מההתמודדות עם פשיעה (להבדיל כמובן) אינה רק בדרך של הנחת העברייני מאחורי סורג ובריה -

מעוטי נוכח המציאות אשר טפחה על פני האנושות כולה בחצי השנה שלאחר מכן ולימדה אץ כולנו, עד כמה המציאות בה אנו חיים שברירית ונתונה לשינויים.

מציאות משתנה ובעייתית

נגיף הקורונה הכניס את השווקים העולמיים ואת הכלכלה הגלובלית למציאות משתנה ודרמטית, שינה את הרגלי הצריכה שלנו, את אופן קניית המצרכים, את סוג המצרכים שאנו קונים, את אופן ובעיקר עלויות השינוע של מצרכים אלה, את האופן בו מתבצעות עסקאות בחלל הגלובלי ועד כהנה וכהנה שינויים שניחתו על כולנו באבחת חרב חדה.

החוק החדש, שנכנס לתוקף, כאמור, שניות בודדות (במונחי היסטוריה) בטרם היווצרותו של הנגיף, שינה מוסכמות ומונחי יסוד בעולם חדלות הפירעון ואיפשר, בין היתר, להתמודד עם השינויים הכלכליים הדרמטיים, שהכי לכלה הישראלית ממשיכה להרגיש גם בימים אלה. השינוי המרכזי עליו ניתן

עו"ד אופיר פדר

בעל משרד עו"ד פדר, מתמחה בתחום חדלות פירעון פשיטות רגל ומשפט אזרחי מסחרי

בספטמבר 2019 נפל דבר בתחום חדלות הפירעון בישראל. בתאריך זה החליפה מדינת ישראל, לראשונה בהליכים אלה עד לאותו יום: פקודת פשיטת הרגל. בכך בא הקץ לתהליך ארוך של גיבוש רפורמה בהליכי כים אלה, תהליך שארך מספר שנים, מהגייטו ועד להפיכתו לעובדה מוגמרת בספר החוקים.

דומה שאיש לא צפה ולא יכול היה לרדת עד כמה עיתוי כניסתו לתוקף של החוק יהיה כה דרמטי ומש-